

Henny Burkels maakt regelmatig een rondje op de racefiets door de Achterhoek. Ook een lokaal ommetje met zijn vrouw Clasien kan hem bekoren. Een fietsvakantie in eigen land vindt de zestiger evenmin te versmaden. Heel normaal allemaal. In huis is het een stuk minder normaal. Hier is het een en al fiets. Op elke richel en elk plankje staan miniatuurfietsen en allerlei wielrenspullen. Henny is een fietsgekke verzamelaar.

Gek van fietsen

Tekst: Harrie Hoitink
Foto's: Andrea Gulickx

Als zevenjarige zag Henny Burkels in 1958 in het Groninger stadspark Wim van Est rijden, een van de coryfeeën uit de Tour de France. Wereldberoemd in Nederland, omdat hij in 1951 in de gele trui op de Col d'Aubisque in een ravijn stortte. "Zijn hart stond stil, maar Pontiac liep", snorkte een horlogemerken in zijn advertenties. Omstanders trokken 'IJzeren Willem' met aan elkaar geknoopte fietsbanden omhoog. Huilend moest hij opgeven. "Tijdens de profronde zag ik een boom van een kerel aan komen fietsen. Ik herkende hem direct: Wim van Est," vertelt hij nu nog met bewondering. Henny bedacht zich geen moment en riep "Hoi!". De Brabantse coureur – ooit smokkelaar, later wielrenner – draaide zich om, toverde een lach op zijn gelaat en beantwoordde de groet met een vriendelijk "Hallo". Bij Henny was de passie voor de fiets geboren. Het stuur van zijn jongensfiets ging omlaag en hij hield wedstrijden met vriendjes. Het ging zo goed dat hij in Norg mee wilde doen aan een wedstrijd op een motorcrossparkoers, maar daar staken zijn ouders een stokje voor. "Veel te gevaarlijk en ze vonden me te jong. Ik kan er nog boos over worden." De ambitie om wielrenner te worden brak in de knop, maar er kwam iets anders voor terug.

Rood miniatuurtje

Op een verjaardag kreeg Henny van zijn moeder een rode miniatuur-racefiets cadeau. Trots liet hij het geschenk aan het verjaardagsbezoek zien. Van het een kwam het ander. Enkele weken later kreeg hij een tweede exemplaar: een fraai gedetailleerd modelletje, compleet met draaiende wielen en werkende remmen. Henny was dolenthousiast en stak dat

niet onder stoelen of banken. Het resulteerde een poosje later in nog een miniatuurtweewieler. "Zo had ik er opeens drie. Ik vond ze prachtig en wilde er nog wel meer hebben. Van een fietsgeek was ik een verzamelaar geworden. Zo maar, vanuit het niets, zonder duidelijke reden. Bizar eigenlijk."

De kleine verzameling begon grote vormen aan te nemen, toen Henny – onderwijzer en inmiddels getrouwd met zijn Clasien – in de jaren tachtig naar de rand van Zutphen verhuisde. De collectie miniatuurfietsen groeide in hoog tempo. "Het vreemde aan verzamelen is dat je het niet alleen doet. Mensen zien dat je iets spaart en sparen mee. Regelmatig kreeg ik miniatuurfietsjes cadeau of werd ik getipt. Ik bazuinde het overigens ook flink rond bij familie, burens, vrienden en bekenden. Als je ergens een keer een miniatuurfietsje tegenkomt, koop hem dan voor me. Het is geweldig om te ervaren dat ook andere mensen je verzameling mooi vinden."

Vele honderden fietsjes

Henny Burkels heeft inmiddels vele honderden miniatuurfietsen. Daarnaast heeft hij tal van prachtige attributen: kranten met fietsverhalen van vóór de oorlog, spellen, fietsshirts, fietsansichtkaarten en posters.

De miniatuurfietsen zijn gemaakt van uiteenlopende materialen: metaal, kunststof, hout en ijzerdraad. Sommige modellen zijn zelfs gemaakt van oude verfblikken. Net zo uiteenlopend als de gebruikte materialen is de grootte van de fietsjes. De kleinste modellen zijn kleiner dan een euro, de grootste meten zo'n tien centimeter. Veel verzamelaars richten een kamer of zolder in voor hun verzameling. Fietsgeek Henny wil zijn collectie dagelijks kunnen zien en aanraken. De miniaturen staan

De miniatuurfietsen zijn gemaakt van uiteenlopende materialen: metaal, kunststof, hout en ijzerdraad.

dan ook verspreid door de hele woning. In vitrinekasten, op schappen, zelfs op de grond. “Tot enkele jaren geleden stoffte een hulp in de huishouding al mijn modelletjes af. Nu ik met pensioen ben, mag ik de collectie zelf schoon houden. Mijn vrouw begint er in elk geval niet aan. Ze wordt gek van die kleine dingen.”

Gedetailleerd hout

Dat Henny een bijzondere verzameling heeft, blijkt wanneer hij één van de fietsjes uit een vitrine pakt. Het is een houten exemplaar met een groot voorwiel en een klein achterwiel. Een model van één van de allereerste fietsen. De hoge bi. Heel gedetailleerd nagebouwd en nog werkend ook. Henny draait aan de pedalen, het grote wiel draait zachtjes rond. Vernuftig. De verzamelaar vertelt dat de collectie in verschillende delen is opgeknipt om haar overzichtelijk te houden. Hij wijst op een vitrine met uitsluitend heren- en omafietsen en vertelt dat dit de klassieke modellen zijn. Henny duidt de details: haardunne spaken, minuscule kettingen en pietepouterig kleine koplampen. “Daarnaast heb ik transportfietsen, fietsen gemaakt van ijzerdraad, een serie race- en crossfietsen en nog tal van bijzondere modellen: éénwielers, driewielers, tandems en een paar gemotoriseerde fietsen.”

Henny haalde zijn miniatuurfietsen overal vandaan. “Ik ben in de Achterhoek begonnen, bij speelgoedwinkels, antiekzaken, wereldwinkels en souvenirshops. Nadat ik alle winkels had afgestruind, ben ik verderop in het land gaan zoeken. Alle

Links op de foto staat Wim van Est na zijn val in de Tour de France van 1951.

Rechts Henny, "Was ik maar bij mijn miniaturen gebleven."

exemplaren die in Nederland te verkrijgen zijn heb ik inmiddels wel zo'n beetje. Nu zoek ik verderop, veel verderop." Hij gaat daarvoor zelfs naar Azië. Elk jaar, als hij samen met zijn vrouw op vakantie is in een van de Aziatische landen, struikt hij allerlei winkeltjes af op zoek naar een miniatuurtje. "De oogst wordt steeds kleiner", constateert de verzamelaar. "Ik bezit zo'n beetje alle miniaturen die er ooit zijn gemaakt."

Tour de France

De fietsgekke verzamelaar toert niet alleen met zijn miniatuurtjes over de woonkamertafel, hij koerst ook regelmatig met zijn racefiets, een Koga Miyata, door de Achterhoek. "Op zoek naar onbekende wegen en bestemmingen ontdek je pas hoe mooi dit stukje Nederland is. De Achterhoek is een prachtig fietsgebied." Fietsen is zijn lust en zijn leven. Af en toe buigt hij zich voorover en gaat hij op de pedalen staan om hard te fietsen. Even is hij dan één van de renners van de Tour de France. Die zijn de trots van zijn verzameling. Renners in koerstenupe minuscule fietsen. De gele, groene en bolletjestrui ontbreken niet. De collectie staat op de rand van de lambrisering bij de trap. De gele trui rijdt op kop, de andere renners in zijn kielzog. "Ik vind het voor die gele trui wel eens zielig dat hij altijd op kop moet rijden. Altijd met de neus in de wind. Als ik naar bed ga en het wordt donker in huis, zet ik hem regelmatig uit de wind, op plek drie. Dan mag een ander een paar uur het kopwerk doen."

Meegenieten

Henny wil zijn verzameling zeker niet voor zichzelf houden.

De unieke collectie mag best gezien worden. Samen met zijn vriend, Jo Han Khouw, heeft hij een website gemaakt, waarop een groot deel van zijn miniaturen staat. Heel gedetailleerd gefotografeerd. Daarnaast exposeert hij regelmatig. Zo zijn de minifietsjes te zien geweest in de bibliotheken van Zutphen, Brummen en Eerbeek. Inclusief een finish van de Tourrenners op de Avenue des Champs-Élysées in Parijs en de beklimming van Alpe d'Huez.

Zestiger Burkels raakt niet uitgepraat over zijn collectie. Van elke fiets weet hij de herkomst en het verhaal erachter. Hij pakt een veldwachter met zijn fiets. Het achterwiel is flink krom. De veldwachter staat erbij en kijkt er beteuterd naar. Hij heeft er nog zo één: een Tourrenner die van zijn fiets is gevallen. Henny pakt de renner en zijn fietsje en grijpt tegelijk een poster uit een doos. Op de rechterzijde van de poster zit Henny zelf beteuterd op een stoel, zijn arm in een mitella, een nat washandje op zijn hoofd. Ernaast staat de afbeelding van Wim van Est die zojuist in het ravijn is gevallen. 'De Beul van het Heike' kwam er redelijk ongeschonden vanaf. "Zeventig meter viel ik diep, mijn hart stond stil maar Pontiac liep", werd de reclamekreet voor het horlogemerkt. Henny lacht en maakt er een eigen variant op. "Ik viel van een vijf meter hoge rivierdijk, droeg geen Pontiac-horloge, maar had wel een gebroken sleutelbeen en een paar gebroken ribben. Was ik maar bij mijn miniaturen gebleven."

www.hennysfietsen.nl